

23.08.2025

Naleraq

UKA2025/7

Pele Broberg

2026-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut.

(Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarneranut oqaaseqaat:

Allatut aallartinniaraluarlunga Naalakkersuisut allassimanngisaminnik saqqummiussuseqarnermini oqaatigisaat eqqaalaartariaqarpara.

Siunnersuutigissavara Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq Naalakkersuisoqataasalu inuk toqkkut qimagunnikoq siunnersuutiminnut isummersuuteqartittutut isumaqataassamaarpaluttutullu nipeqartillugu atoqqissanngikkaat.

Inuit maani akornatsinniingitsut siunnersuutiminnut isumaqataatittuusaarsinnaanngilaat. Kusananngilaq.

Neriuppunga tamanna ataqqineqassasoq. Siunnersuutissinnut akuersititsiniarlusi sakkutut atoqqissanngikkissi neriuppunga.

Taamatut oqareerlunga imatut Naleraq sinnerlugu oqaaseqaateqassaanga.

Inatsisartut aningaasanut inatsisissaatut siunnersuut 2026-mut oqallinnissarput Naleqqamiit qilanaarisimavarput.

Nunatsinnimi pissutsit atukkallu ajorsigaluttuinnarput. Taamatut killiffeqartariaqanngikkaluarluta.

Ukioq kingulleq uteqattaarneqarpoq "aatsaat taamak aningaasaateqartigaagut".

Naalakkersuisooqatigiit nipissartik tamaat suaartaatigertuusivaat.

Naleqqamiit aningaasartuutunik tikkuussinata, sipaarniutissanik innersuussivugut.

Naleqqamiit Aningaasat anianerata matussuserneqarsinnaanera taakkartorparput, piviusorsiorluta naaperiaaffissarsiorluta.

Naalakkersuisut siulii ukioq kingulleq oqarmata, aatsaanngooq taamak aningaasaateqartigaagut, kinguninngualu aningaasat akilersinnaanngitsunut pisiinnalernerata kingunerivaa maanna killiffipput.

Tassungalu killippugut naak inuiaqatigiit, ilisimatuut, namminersortut, aningaaseriviit allarpassuillu ataatsimoorlutik Naleraq ilalerlugu, iliuuserineqartoq akkerlerigaluaaraat. Tassami akilersinnaanngitsunut imminullu napatinngitsunut aningaasanik aqutsisinnaassuseqaratik piisaartoqarmat.

Ersarissumik Naleqqamiit oqariartuutigaarput, akisussaassuseqanngitsumik aqutsisoqartoq. Aappaaguani, tassa maanna, aqutsinerlunnerup kingunerluutaa takusinnaalerparput. Aningaasat atoriaannaat nungussimapput, taarsigassat taamaannat. Kisitta isornartorsiuisimanngilagut. Illuatungiliuttooqatigisimasagut partiit marluk taakkartukkagut ilalerlugit, taamani Naalakkersuisooqatigiit ingerlatsinerat sakkortuumik isornartorsiorpaat. Qineqqusaarutaasimagaluartorlu allannguimaneq, akisussaassuseqarnissaq toqqissisimanissarlu piviusunut sanilliullugu, siuttuusimasut suliaat pulaffigiinnarlugit killiffeqarnerup takutippaa qineqqusaarutit neriorsuutillu kusanaqisut malinneqanngitsut naqissuserneqarpoq. Neriorsuutit piviusullu nikinganerat.

Ilinnut kinguneri?

Ukioq kingulleq aarleqquteqarneq nutaajummat upperineqanngitsoorpa Naleraq? Naamik Naalagaaffiup aningaaserivissuaniit Kalaallit Nunaannilu aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiinniit ukiuni qulini mianersoqqusisoqarsimagaluarpoq.

Taavami, susoqaramiuna maanna oqaluttut aningaasaqarneq ingerlanerluttoq?

Naalakkersuisut oqarmata aningaasaqarneq ingerlanerluttoq, aallaaviginngilaat ilaqutariit akiliisinnaanerat ajorsigaluttuinnarnera.

Naalakkersuisut oqarmata aningaasaqarneq ingerlanerluttoq, aallaaviginngilaat pisiassat akitsoriartornerat.

Naalakkersuisut oqarmata aningaasaqarneq ingerlanerluttoq, aallaaviginngilaat Air Greenland, RAL, Nukissiorfiit allallu akitsornerat. aallaaviginngilaat Royal Greenland aalisartunut akiluttortitsinera. Aallaaviunngilaq nunatsinni inuuniarnerup akitsoriartuinnarnera. Aallaaviunngilaq ineqarnermut akit qaffannera.

Naamik

Naalakkersuisut oqarmata aningaasaqarneq ingerlanerluttoq

Isumaqarpoq Naalakkersuisut namminneq aningaasat akisussaaffigisaat ingerlanerluttut. Isumaqarpoq aningaasanik akilersinnaanngitsunut atuivallaarsimasut. Isumaqarpoq inuiaqatigiit aningaasaataat 400 mio. kr. akilersinnaanngitsumut nuunneqartut, aali aningaasarliortitsissutaalertut, avataaniit tamanna sunniutitut aallaaveqanngitsoq. Ila akilersinnaanngitsumut aningaasanik milloornagu akissaqalerutta aatsaat.

Tassa massakkut killiffipput.

Inuiaqatigiit sulisartukkut aalisartut allallu uani pisuutinneqarsinnaanngillat. Akisussaaffeqartumik nassuertoqarniarli pisuusaartoqarunnaarluni. Ilorraap tungaanut taava aatsaat ingerlasinnaassaagut. Maannami takussutissaqalereerpoq pisortanut kinguneritinneqartut, kommuninut sanaartugassat inatsisartunut ilisimatitsissutigineqarput peerneqareersut ukioq manna. Kukkussutimmi aaqqinniarutsigit, nassuerutigineqaqqaartariaqarpoq kukkusoqarsimasoq.

Suut aaqqiissutaasinnaappat?

Isornartorsiutigut piviusuusut maanna uppersarsineqareermat, Naalakkersuisooqatigiit maanna periarfissaqarput siornali allannguutigisimasartakkagut aammalu nutaat periarfissat Naleqqap innersuussutigisimasai tusarnaassallugit.

Allannguivissortariaqarpugulli.

Kalaallit salliutillugit, oqaatsivut atorlugit immitsinnut aallaavigaluta, sineriak tamakkerlugu pingaarnersiuneq pisariaqarpoq.

Taakku malillugit aaqqissuussivinnerit pisariaqarput. Ataatsimiititaliarsuarnik pisariaqartitseqqinngilagut. Paasissutissat naammattut pigaagut. Politikkikkut takorluuisinnaaneq aqutsisinnaanerlu pisariaqarpoq.

Politikkikkulli takorluuisinnaanerup pisariaqartippaa unneqqarinnissaq.

Ippassaq Naalakkersuisooqatigiinni siuttuusut qineqqusaarutitik attanneraraluarpaat, kisiannilugooq pilliutigisariaqarsimallugit partiinut allanut isumaqatigiissusiornerminni. Partiilli allat pilliuteqaqqusisuuneraanatik. Ila qanoq ajornaq taava anguniagaqartuusaarsimalluni pissaanermiileraanni utoqqatsissutissarsiorneq.

Maannali periarfissaqalerput allannguissamut. Ataatsimoornermik takutitsinissamut.

Ammasumik aqutsineq oqaasiinnaanani timitalerneqartariaqarpoq.

Allaffissornermi sipaarniarluni aaliangeraanni, sooq taava atorfinitsitsissaagut qanoq sipaarniuteqarsinnaanitsinnik misissuisussanik?

Sualummik sipaarniutissat nalunngereerlugit periarfissaareersut, assersuutigalugu pisortanit

atorfeqartinneqartut Danmarkimi najungallit soraarsinnissaat. Taanna nalunngilarput ukiumut 100 mio. kr. sinnerlugu sipaarniutaasinnaasoq. Minnerpaamilluunniit nunatsinni aningaasat taakku kaaviiartinneratigit, nunatsinni aamma akileraartalissallutik, annissuinnarnagit.

Naalakkersuisoqarfinni pisortaqaarfitsinni atorfillit Danmarkimi allanilu najugaqartiinnarlugit akissarsiaqartitagut Kalaallinik taarserutsigit, maannga nuutsillugit, imaluunniit soraarsikkutsigit

100 mio. kr. sinnerlugu ukiumut akissarsiaat sipaassavagut.

Aningaasat maani kaaviiartilissavagut.

Iluaqutaanngilaq inuit akissarsiaasa qaffannissaralui sipaarniarfigineqartut,

Ila Naalakkersuisut-naa, inuit ilissituulli akissarsiaqanngillat, Artorsarput,

sipaarniarfiginiarussigit immitsinnut siulliuteqqaarniarta. Nunat allani najugaqartillugit atorfilittasi soraarsinniarsigit kalaalinngorsaaniaritsi.

Oqarluartaartoqarpormi kalaallit sulisinnaasut tamarmik pisariaqartippagut

Qaami aana timitaleriaannaq. Kalaallit salliutileriartigit aallerfigiinnarnagit

sipaarniarfigiinnarnagillu.

Kalaallit ilinniarnissaanik kaammattuivugut. Ippassaq oqaatsit kusanartut ilinniartitaaneq siuarsaanissamut atorniarnarlugu tusarparput, Naalakkersuisullu siunnersuutaa ilinniartitaanermik sipaarfiuniartoq takoreerlugu. Uffa ilinniareerpata atorfinitsitassaraluagut maani nunami.

Illumut allaffissornikillisaaniaraanni, sooq taava qallunaatut suna tamaat

nutseqqaartussaataaavaat pisortat? Namminersornermut Inatsimmi allaqqavoq Kalaallit oqaasii pisortatigoortumik oqaasiusut.

Nalunngilarput oqallitsitsisarnitsinni kisitsit saqqummersinneqartarneranni

Namminersorlutik oqartussani, Kommunini inuiaqatigiitsinnilu 100-millionilikkuutaani sipaarutissaqarsinnaasugut, oqaatsivut aallaavigilerutsigit.

Eqqaamaneqassaarmi tamanna isumaqanngitsoq, allat oqaasii atorneqarsinnaanngitsut sulinermi.

Eqqaamassavarput ullumikkut tamakkiisumik kalaallisut oqaatsivut atorneqareermata

Naalakkersuinikkut Inatsisartunilu sulinikkut. Qallunaatut allanneqartummi Kalaallisut nutseqqaarlugit maani inersuarmi saqqummiunneqarsinnaapput. Kisianni sooq taava qallunaatut saqqummiuttussaataavugut? Uffa Kalaallisut allaqqasoq atuuttuusoq.

Naatsumik:

Danskisut nutserisitsinermit sipaarniarta.

Tassa naammaleqaaq.

Savalimmiut Danskillu allat oqaasiinut nutserisuaannangillat.

Uagut kisitta inuiaqatigut akissaajartissuaarlugit inorsittaaginnavippugut.

Taavaasiit maani inersuarmit kigarnikutut apeqqutigineqassaaraasiit

“ilissimi Naleraq qaa timitaleeqataaniaritsimi”

Ukorsiinnguiit. Taakkoqqissaat siunnersuutigaaqut.

Imm. 147, nutserisussaaitaanerit peernissaanut siunnersuut.

Periarfissaqalerpusi peqataanissassinut. Qaa ataatsimoorluta.

Avaqqunneqarsinnaangilaq aingaasarsiornikkut aaqqissuusseqqinnissaq.

Nukittuffippummi tassaavoq aalisarneq.

Sulisussaaleqinitsinni suliffinnik nutaanik aningaasaleeqqullutalu aalisartukillisaasoqarpoq, saniatigullu takornarialerinermit tikisitsinerujussuaq atorleqarluni.

Aalisarneq, nunatta nappataanik taaneqartartoq, siuarsarnissaanik suli alloriartoqarumanngilaq.

Upernaakkummi Kullorsuaq imarortoq, RAL angallatai sikusiutit tikiingitsoortarput, sikoqarnera peqqutigalugu. Illoqarfiup avatinnguani aalisariutit kilisattut.

Takornarissat angallataat saneqquasut.

Qanormita suliffeqarfissuaatigut GE-mut akiliutigisartagaanik annertutigisumik KNAPK-mut akileeqquneqartaraluarpata, aalisartut piniartullu sullinneqarnerat pitsaatigisinnaavamita. Aatsaat sineriyak tamaat ineriartornermut peqataatinneqassagaluarpog.

Nalunngilarput nunatsinni namminersortut aalisakkat akikinaarlugit tunniunneqartartut EU-mut, tamakkiisumik aalisarsinnaagaat. Nunatsinni pilersitseqataanerusinnaallutik.

Sooruna aalisarnermut inatsit pillugu partiit tassunga isumaqataasorpasuit nipaaruteriasaartut, qinersinerup kingorna?

Allaammi taaneqaraluarpoq aalisarnermut inatsit nutaaq pigisat nalillit qularnaveeqqutitut atorleqarsinnaassaneri bankimi. Tamannalu itigartitsissutigisaqattaarnera sineriammi tusarsaangaatsiarluni.

Nalunngilarput illoqarfiit ikitsuinnaat atukkiisarfiit siviisumik akiligassiisartoq atorlugu ineqarnissaminut attartuisinnaasut. Soq tamanut atuuttunngorniarsarineqanngila?

Qaa aningaasanut Inatsimmi sipaarutaasinnaasut taakkartukkagut atorlugit sineriammi bankeqarnermut tapiissutigut pitsanngortigit, inuinit iluaqutissartaqalersillugit.

Allannguineveersaarnaq naammaleqaaq

Ullunilu makkunani assigiinngitsorpasuarfik saqqummeqattaartoqarpoq.

Allaat nunatsinni sunniuteqartussamut aningaasaliiumanernik tusagassiorfitsigut apuussisoqarpoq. Inatsisartulli akuutinneqaratik.

Nunarput matoqqasumik kisermaassinermillu ingerlanneqannginnissaa qineqqusaarutaanikoq tunulluinnarneqassanngippat, sakkortuumik kaammattuutigaarput Naalakkersuisut Inatsisartut peqatigissagaat, qallunaat Nunaanut pituttorniarsarinertik. Taava ersarissumik kalaallit aallaavigilerlugit ingerlatsinissamut immersuisinnaalissagaluarpugut.

Maannakkummi uagutsinnut aallaaviginata nunarput ingerlanneqarpoq, avataaneersut kissaataat aallaavigalugit.

Amerlanerussuteqartut partiit inersuarmi ippassaq naalagaaffinngorniarnearput, naak Naalakkersuisut allatut nalileraluaraat. Tassami sukkassuseq qanorlu taanna anguneqassanersoq avissaartuuffiunngilaq. Kalaallit salliutinneqassanersununa avissaartuuffinngortinneqartoq.

Taamaammat ilumoorullugu siunnersuuteqavilluta aaqqiiniarsaraagut.

Utaqqiisaasumik aaqqiiniaanerit kalaallit akigalugit,

Danmarkimullu taamaallaat qinnuuloornerit aqutissaanngillat.

Allannguivilluta aaqqiisa immitsinnut aallaavigilerluta.